

посилання саме на ч. 2 ст. 191 КК як один із видів корупційного злочину без будь-якої вказівки на спосіб вчинення наведеного посягання.

Література:

1. Злочини у сфері підприємництва: навч. посіб. / О. О. Дудоров, М. І. Мельник, М. І. Хавронюк; за ред. М. І. Хавронюка. К.: Атіка, 2001. 605 с.
2. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Т. 2. Луганськ: Вид. «Елтон-2», 2012. 704 с.
3. Кримінальний кодекс України: науково-практ. коментар / Ю. В. Баулін [та ін.]; заг. ред. В. В. Сташис, В. Я. Тацій; Ака. прав. наук України, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Вид. 3-тє, перероб. та доп. Х.: Одиссей, 2007. 1183 с.
4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгін. 5-те вид., допов. Т. 2: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. 2013. 1040 с.
5. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/80731-10> (дата звернення: 15.02.2017).
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції: Закон від 12.02.2015 № 198-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/198-19> (дата звернення: 12.02.2017).
7. Про судову практику у справах про злочини проти власності: постанова Пленуму Верховного Суду України від 6.11.2009 № 10 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09> (дата звернення: 15.03.2017).
8. Саприкіна М. В. Про деякі спірні питання кваліфікації злочинів, передбачених ст. 191 КК України // Вісник Харківського національного університету внутрішніх. 2009. Вип. 47. С. 130–137.

УДК 343.53

БЕЛЬСЬКА Людмила

МЕТА ЯК КОНСТРУКТИВНА ОЗНАКА ЗЛОЧИННОЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

В сучасному світі торгівля людьми є одним серед головних порушень прав людини. Появу торгівлі людьми в Україні пов'язують із незнанням людиною своїх прав, зубожінням населення, зростанням безробіття, міграції громадян. Економічні причини штовхають людей на пошуки роботи за кордоном без достовірних знань про працевлаштування, за відсутності правових знань, на нелегальних умовах, тим самим спричиняють перехід їх до групи ризику.

Міжнародне визначення поняття «торгівля людьми» надається в Протоколі про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації

Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, який був прийнятий резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї ООН від 15 листопада 2000 року.

Згідно статті 3 цього документу торгівля людьми означає здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. Експлуатація включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю або послуги, рабство або звичаї, подібні з рабством, підневільний стан або вилучення органів [1].

Із ратифікацією Україною вказаного Протоколу (Закон України від 04.02.2004 № 1433-IV), були внесені відповідні зміни до українського законодавства. В Кримінальному кодексі України від 5 квітня 2001 року № 2341-III була закріплена стаття 149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини», зміст якої відповідає міжнародному визначенню поняття.

Мета наукової статті полягає у проведенні порівняння українського кримінального законодавства із законодавством провідних європейських країн (Франції, Федеративної Республіки Німеччини та Польщі), що полягає у розгляді норм, які передбачають кримінальну відповідальність за торгівлю людьми.

Країни, які беруть участь у торгівлі людьми, поділяються на три типи: країни-постачальниці живого товару; країни, через які здійснюється транзит людей; країни призначення, куди власне вивозяться люди. При цьому одну й ту ж саму країну може бути віднесено до двох або і до всіх категорій [2, с. 11]. Франція, Німеччина, Польща в переважній більшості є країнами призначення для торгівлі людьми, тоді як Україна – країною, через яку здійснюється транзит людей та країною постачальником.

Кримінальний кодекс Франції в главі IV «Про замах на свободу людини» закріплює ряд статей, які пов'язані з торгівлею людьми і за вчинення яких передбачена кримінальна відповідальність, наприклад: арешт, викрадення, затримання або незаконне позбавлення волі іншої особи (стаття 224-1); вчинення злочинного діяння, передбаченого статтею 224-1, внаслідок якого потерпілому було заподіяно каліцтво або він отримав хронічне захворювання, викликане навмисно або що стало результатом умов утримання, або позбавлення їжі або догляду (стаття 224-2); звідництво, яке виражається: у наданні допомоги, сприянні або заохоченні проституції іншої особи; в отриманні вигоди з проституції іншої особи, або в отриманні виплат від особи, яка систематично займається проституцією;

в залученні заняття проституцією, в спокушанні або наймі для заняття проституцією (стаття 225-5); отримання від особи шляхом зловживання його вразливістю або його залежним становищем безоплатних послуг або послуг, оплачуваних винагородою, яка явно не відповідає значущості виконаної роботи (стаття 225-13) [3].

Отже, торгівля людьми у Франції включає в себе: сексуальну експлуатацію, виконання різних видів трудової діяльності, домашнє рабство, примусові праці у сільському господарстві, на будівництві, у готельному або сервісному бізнесі та примусове жебрацтво.

Законодавство Федеративної Республіки Німеччини так само закріплює положення, якими забороняється торгівля людьми у будь-яких формах. Так, в статті 12 Конституції Федеративної Республіки Німеччини зазначається, що ніхто не може бути примушений до виконання будь-якої певної роботи [4]. Дане положення має відношення і до заборони торгівлі людьми з цією метою.

Відповідно до Кримінального кодексу Федеративної Республіки Німеччини, розділ вісімнадцятий, який має назву «Злочинні діяння проти особистої свободи» забороняє: торгівлю людьми з метою сексуальної експлуатації (параграф 232), торгівлю людьми з метою експлуатації робочої сили (параграф 233), сприяння в торгівлі людьми (параграф 233a), викрадення людини (параграф 234) [5].

Зміст перелічених злочинних діянь полягає в наступному.

Торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації, тобто особа залучає іншу особу, використовуючи її підневільний стан або безпорадний стан, пов'язаний з перебуванням в чужій країні, до заняття або продовження заняття проституцією, або до вчинення дій сексуального характеру.

Торгівля людьми з метою експлуатації робочої сили, тобто обернення однією особою іншої особи, використовуючи її підневільний стан або безпорадний стан, пов'язаний з перебуванням в чужій країні, в рабство, кріпацтво або боргову кабалу, або залучення її до вступу на роботу до себе або до третьої особи або продовження роботи у себе або у третьої особи на умовах праці, які явно не відповідають умовам роботи інших працівників, які здійснюють таку ж або прирівняну діяльність.

Сприяння торгівлі людьми полягає в наданні допомоги при торгівлі людьми, передбаченої в параграфі 232 або параграфі 233, тим, що одна особа вербує, перевозить, передає, розміщує або приймає іншу особу.

Викрадення людини розуміє під собою те, що одна особа насильно, погрожуючи заподіянням відчутної шкоди, або обманним шляхом заволодіває іншою особою, щоб залишити її напризволяще в безпорадному стані або передати її на службу в іноземну військову або їй подібну організацію.

В Кримінальному кодексі Польщі, як і в Кримінальному кодексі України такий злочин, як торгівля людьми закріплений в окремій статті

115 і передбачає вербування, перевезення, поставку, передачу, приховування або одержання особи із застосуванням: 1) насильства або погрози; 2) викрадення; 3) обману; 4) введення в оману або використання омані або нездатності належного розуміння вчиненої дії; 5) зловживання залежним становищем, використання критичної ситуації або стану безпорадності; 6) надання або отримання майнової чи особистої вигоди або обіцянки її особі, яка здійснює догляд або нагляд за іншою особою.

Метою є використання особи, навіть з її згоди, зокрема, в проституції, порнографії або інших формах сексуальної експлуатації, для роботи або послуг примусового характеру, для жебрацтва, в рабстві або іншій формі експлуатації, що принижує людську гідність чи для отримання клітин, тканин або органів, порушуючи закон [6].

В статті 149 Кримінального кодексу України передбачено: «Торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи». В примітці до цієї статті визначено, що під експлуатацією людини слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичай, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо.

Підсумовуючи, можна зазначити, що законодавство всіх порівнюваних країн закріплює кримінальну відповідальність за торгівлю людьми. Однак, деякі країни виділяють торгівлю людьми в окремий злочин, що охоплює усі форми торгівлі людьми, а деякі не виділяють. Так, в кримінальному законі Франції та Федеративної Республіки Німеччини злочинні діяння, які відносять до торгівлі людьми закріплені в різних статтях і не становлять єдиної мети. На відміну від Кримінального кодексу Польщі, в якому передбачено, що метою торгівлі людьми є використання особи. Так само і в Кримінальному кодексі України метою торгівлі людьми є їх експлуатація.

Проте, необхідно запроваджувати позитивний досвід зарубіжних країн для розширення переліку злочинних діянь, пов'язаних із торгівлею людьми, в українському кримінальному законі. З часом з'являються нові тенденції в торгівлі людьми, наприклад, сьогодні досить розповсюдженим видом експлуатації внутрішньої торгівлі людьми є жебракування. Відповідно до примітки статті 149 Кримінального кодексу України, торгівля людьми не обмежується лише переліченими формами експлуатації, що дозволяє застосовувати дану норму при виникненні нових

форм. Тому, доцільним є доповнювати наявний перелік, щоб охопити усі форми експлуатації людини.

Література:

1. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, прийнятий резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї ООН від 15 листопада 2000 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_791. – Назва з екрана.
2. Соціальна профілактика торгівлі людьми: навчально-методичний посібник / за ред. К. Б. Левченко. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2007. – 352 с.
3. Уголовный кодекс Франции: Принят 22 июля 1992 г. [Электронный ресурс] // Федеральный правовой портал «Юридическая Россия». – Режим доступа: <http://law.edu.ru>. – Название с экрана.
4. Конституция Федеративной Республики Германии: Принята 23 мая 1949 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://legalportal.am>. – Название с экрана.
5. Уголовный кодекс Федеративной Республики Германии: Принят 15 мая 1871 г. [Электронный ресурс] // Федеральный правовой портал «Юридическая Россия». – Режим доступа: <http://law.edu.ru>. – Название с экрана.
6. Уголовный кодекс Республики Польша: Принят 6 июня 1997 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://mojeparanstwo.pl> – Название с экрана.

УДК 343.3

ДАВИДЕНКО Микола

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ СТАТЕВИХ ЗНОСИН З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА СТАТЕВОЇ ЗРІЛОСТІ

Суспільна небезпека злочину, пов'язаного з вступом у статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, передбаченого ст. 155 КК України, полягає в тому, що потерпілі, які не досягли статевої зрілості, ще не в змозі правильно оцінювати деякі дії, у тому числі і статевого характеру, і це може призвести до небезпечних наслідків, які знаходяться як у сфері фізичного здоров'я дитини, так і її психічного та психологічного благополуччя.

Основним безпосереднім об'єктом посягання, передбаченого ст. 155 КК України виступає така соціальна та особиста цінність як статева недоторканість особи, яка забезпечує нормальний фізичний, психічний і соціальний розвиток неповнолітніх. Загалом статева недоторканість, як об'єкт кримінально-правової охорони, це абсолютна заборона вступати у статеві контакти з особою, яка в силу певних обставин не є статевовільною (перебуває у безпорадному стані, є малолітньою, в статевому сенсі незрілою тощо), всупереч її справжньому волевиявленню або ігноруючи його [1, с. 332]. Додатковим факультативним об'єктом злочину,